

Miljø- og Energiministeriet
Energistyrelsen
6. kontor

Den 18. november 1996

Gentofte Kommunes økonomiske interesser i NESA i historisk perspektiv

Langt hovedparten af elselskaberne i Danmark er enten kommunale eller andelsforetagender. Allerede i 1920 var 72 ud af i alt 92 byværker kommunale. Det største elselskab NESA er imidlertid et aktieselskab, men med kommunal deltagelse af Gentofte Kommune og Københavns Amtskommune, der er hovedaktionærer med besiddelser på henholdsvis 56,7 pct. og 22 pct. af aktierne. Herudover ejer Frederiksborg Amtskommune 2,5 pct. og Roskilde Amtskommune 0,2 pct. af aktierne.

Gentofte Kommunes interesser i NESA stammer tilbage fra begyndelsen af dette århundrede. Nedenfor følger blandt andet et kort historisk rids af NESA's grundlæggelse, redegørelse for Gentofte Kommunes/Sogneråds bevæggrunde for at overtage aktiemajoriteten i NESA, aktieudviklingen gennem tiderne samt kort beskrivelse af NESA's organisation.

Historisk tilbageblik på NESA's oprettelse

Kombineret sporvejs- og elværksdrift viste sig i begyndelsen af dette århundrede at være en profitabel forretning. I 1902 var det elektriske sporvejssystem med luftledninger gennemført på de fleste linier i København og på Frederiksberg. Med henblik på en lignende udvidelse mod nord til Klampenborg blev der den 28. november 1902 oprettet et særligt aktieselskab – »Tuborg-Klampenborg elektriske Sporvej« – som var et datterselskab af A/S De Københavnske Sporveje. Dette selskab byggede i 1904 Skovshoved Elværk, som viste sig at give mulighed for større virksomhed end den blot at levere el til en lille sporvognsline. I 1905-06 blev elforsyningen udstrakt til private forbrugere i hele Gentofte Kommune, og de følgende år bredte elnettet sig til det meste af Nordsjælland.

Da Tuborg-Klampenborg elektriske Sporvej efterhånden beskæftigede sig mere med elforsyning end med sporvejsdrift, skiftede selska-

bet i 1911 navn til *Nordsjællands Elektricitets og Sporvejs Aktieselskab* (NESA A/S fra 1953). Tuborg-Klampenborg elektriske Sporvej var som nævnt et datterselskab af De Københavnske Sporveje, hvor hovedparten af aktierne tilhørte det tyske firma Gesellschaft für elektrische Unternehmungen.

Gentofte Sogneråds overtagelse af aktiemajoriteten i NESA i 1916

Den nære forbindelse mellem De Københavnske Sporveje og Tuborg-Klampenborg elektriske Sporvej bevirkede, at de to foretagender indtil 1911 blev drevet under ét, herunder var bestyrelse og administration samt materiel og personale fælles.

I overenskomsten mellem Københavns Kommune og De Københavnske Sporveje var det fastsat, at kommunen kunne overtage sporvejene i København til visse nærmere fastsatte tidspunkter mod en ved taksation fastsat betaling. I henhold hertil besluttede Kommunalbestyrelsen i København den 1. august 1911 at opsigte De Københavnske Sporvejes koncession på sporvejsdrift. Der blev i denne anledning nedsat et likvidationsudvalg, der skulle nå til enighed med kommunen om overtagelsessummen. NESA blev udskilt som et selvstændigt selskab med egen ledelse, personale og materiel.

Hele NESA's aktiekapital havde som nævnt indtil 1911 været i moderselskabets besiddelse. Moderselskabet var trådt i likvidation og kunne først afvikles, når det ved taksation blev fastslået, hvor stor en sum Københavns Kommune skulle betale for rullende og fast materiel. Hvor meget aktierne var værd under disse omstændigheder, var vanskeligt at fastslå, men den situation kunne fremkomme, at kommunen skulle betale en relativ høj pris for overtagelsen. Hovedparten af aktierne var på tyske hænder, og det var derfor nærliggende for Københavns Kommune at erhverve denne aktie-